

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ

***ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ ХХІ СТОЛІТТЯ
ОЧИМА МОЛОДІ***

**МАТЕРІАЛИ
V Міжвузівської студентської
наукової конференції**

20 травня 2021 року

Харків 2021

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

- Прокопенко І. Ф.** – радник ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

Члени оргкомітету:

- Радченко Л. П.** – професор кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат економічних наук, доцент
- Сідельнікова І. В.** – професор кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат економічних наук, доцент
- Соляр В. В.** – завідувач кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат економічних наук, доцент
- Мельникова О. В.** – доцент кафедри економічної теорії, фінансів і обліку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, кандидат педагогічних наук, доцент
- Зайцева П. О.** – член Ради молодих учених ХНПУ імені Г.С.Сковороди, здобувач вищої освіти бакалаврського рівня 4 року навчання

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
(протокол №5 від 11 травня 2021 р.)*

Тенденції та перспективи розвитку економіки ХХІ століття очима молоді: матеріали V Міжвузівської студентської наукової конференції (20 травня 2021 р., м. Харків). – Харків: ХНПУ, 2021. – 173 с.

У збірці представлено матеріали V Міжвузівської студентської наукової конференції, присвяченої Дню науки. Дослідження учасників конференції розкривають актуальні проблеми економічної теорії та практики. Розглядаються питання формування сучасної національної економіки в умовах глобалізації, процеси інноваційного розвитку на мікро- та макрорівнях, аспекти оптимізації фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємництва, проблеми інституційно-правового забезпечення й управління розвитком підприємств, економічної освіти.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст публікацій несуть автори та їх наукові керівники.

УДК 330

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2021

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 «ПРОБЛЕМИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ».....	6
Бондаренко Я. О. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: РЕАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	6
Строгов С. А., Сухов В. М. АНТИКРИЗОВІ ГЕОЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗГОРТАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ.....	10
Міжерицький В. А. ІНВЕСТИЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	16
Коновалова А. С. ДИНАМІКА ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	20
Мажнікова В. Г. НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ.....	24
Золотухіна Т. В. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ.....	29
Алексєєва Н. Р. ПРИЧИНИ ЦИКЛІЧНИХ КОЛИВАНЬ В ЕКОНОМІЦІ	33
Нос Д. Ю. МАКРОЕКОНОМІЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ ТА СПЕЦИФІКА СУЧАСНОЇ КРИЗИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	38
Гавриленко А. І. БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ - ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	41
Костюк В. О. ОСОБЛИВОСТІ БЕЗРОБІТТЯ СЕРЕД МОЛОДІ.....	45
Винник Б. Р. ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ.....	48
Савельєв В. О. ВВП УКРАЇНИ, ЙОГО ДИНАМІКА ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ	52
Удовиченко Д. О. БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	54
Приваліхіна І. К. ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	58

Удовиченко Дмитро Олексійович
ХНПУ імені Г.С. Сковороди
юридичний факультет, спеціальність «Економіка»,
2 курс, група 24-е
Науковий керівник – к.е.н., професор кафедри
економічної теорії, фінансів і обліку Радченко Л.П.

БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Вдосконалення та використання дієвих бюджетних і податкових важелів впливу на соціально-економічні процеси є найважливішим сучасним напрямом вирішення складної макроекономічної ситуації в Україні.

Бюджетно-податкова політика є засобом мобілізації і використання фінансових ресурсів держави. Через її вдосконалення здійснюється вплив на розвиток національної економіки, а саме: фінансування структурної перебудови та стимулювання розвитку пріоритетних секторів економіки, створення нових робочих місць, забезпечення соціальної підтримки найменш захищених верств населення тощо. Особливо ці властивості є важливими в умовах необхідності проведення економічних перетворень та реалізації заходів щодо запобігання негативним наслідкам непередбачуваної світової фінансової кризи, спричиненої запровадженням обмежень, спрямованих на протидію COVID-19. Отже, в сучасних умовах особливої актуальності набуває необхідність удосконалення бюджетно-податкової політики через значне збільшення дефіциту бюджету та уповільнення економіки в результаті запровадження тривалих карантинних заходів.

Реалізація програм економічного та соціального характеру, а також фінансова стійкість економіки країни залежать від обсягу бюджетних ресурсів, їхньої структури та співвідношення доходів і витрат бюджету. Тому завдяки проведенню дієвої бюджетно-податкової політики реалізуються соціальні та економічні заходи подолання наслідків кризових явищ. Важливим показником стану розвитку економіки України є рівень перерозподілу ВВП через Зведений

бюджет. Динаміка частки доходів Зведеного бюджету України у ВВП свідчить, що з 2017 р. цей показник зменшується і у 2019 р. становить 32,45 % [1]. Скорочення надходжень Зведеного бюджету щодо ВВП показує звуження ролі держави у фінансово-економічних процесах, які відбуваються в країні. Це позитивно впливає на розвиток приватного сектору економіки, проте одночасно суттєво обмежує можливості держави у використанні своїх інструментів впливу та виконанні найважливіших функцій в умовах економічних перетворень. Для того щоб оцінити результати бюджетно-податкової політики в сучасних умовах, потрібно також розглянути динаміку доходів та сальдо Зведеного бюджету. Аналізуючи обсяги доходів Зведеного бюджету України протягом 2014–2019 рр., можна зробити висновок про їх зростання у 2,8 раза – з 456067,3 млн грн до 1289779,8 млн грн. Проте темпи приросту доходної частини суттєво зменшуються з 42,97 % у 2015 р. до 8,91 % у 2019 р., що свідчить про наявність недоліків у бюджетно-податковій політиці, яка здійснювалась у цей період, та про необхідність її суттєвого вдосконалення. Це також підтверджується даними про динаміку дефіциту Зведеного бюджету України за 2014–2019 рр. (рис. 2). В останні три роки дефіцит бюджету суттєво зростає і в 2019 р., порівняно з 2017 р., спостерігається його збільшення у 2 рази [1].

З метою подолання негативних тенденцій в Україні було анонсовано початок податкової реформи-2020. Внесено зміни в систему адміністрування податків як на рівні платників податків, так і на рівні контролюючих податкових органів. Передбачено норми, спрямовані на запровадження відповідальності за збитки, заподіяні платникам податків у разі порушення їхніх прав, протидію ухиленню від оподаткування великими підприємствами, удосконалення електронних кабінетів платників податків і порядку електронного спілкування між платниками податків і податковими органами, збільшення тривалості податкових надходжень.

Важливою складовою підготовки до податкової реформи є фіскалізація господарських операцій шляхом розширення сфери застосування РРО (регістраторів розрахункових операцій), запровадження електронної акцизної

марки та автоматизованої системи контролю за обігом тютюнових виробів і алкогольних напоїв.

У рамках податкової реформи запропоновано також різні варіанти вдосконалення системи оподаткування та кожного податку окремо. Основою змін має стати вдосконалення оподаткування доходів населення за рахунок об'єднання в один податок єдиного соціального внеску, податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) і військового збору. Причому передбачається запровадити різні ставки податку: базову, підвищену та знижену [2]. Мінімальний розмір податку запропоновано встановити на рівні 15 %. Такі зміни вимагають також зараховувати єдиний соціальний внесок до Державного бюджету України.

Щодо реформування ПДФО висловлюється також думка про збільшення його диференціації та встановлення прогресивної шкали: до 10 розмірів мінімальної заробітної плати – 18 %; понад 10 розмірів мінімальної заробітної плати, але не більше 20 розмірів мінімальної заробітної плати – 36 %; понад 20 розмірів мінімальної заробітної плати – 54 %. Пропонується також зменшити розмір основної ставки податку на додану вартість (ПДВ) з 20 % до 17 % [2]. У процесі реформування податкової системи висловлюються різні думки та підходи до її проведення. Проте слід враховувати, що система оподаткування має орієнтуватись насамперед на людину, тому пропонується зменшувати податки на працю та споживання і збільшувати податки на активи. Це також сприятиме боротьбі з тіньовою зарплатою та зростанню кількості робочих місць.

Особливістю змін у бюджетно-податковій політиці в сучасних умовах є те, що їх проведення ускладнюється фінансово-економічною кризою, спричиненою пандемією коронавірусу. Карантинні заходи зупинили цілі галузі та завдали значних збитків економіці країни, тому до поточного бюджету було внесено зміни, спричинені необхідністю виділення додаткових коштів на боротьбу з поширенням COVID-19 та погіршенням прогнозних макроекономічних показників через запровадження карантину. Згідно з

оновленим державним бюджетом доходи держави скорочуються на 11 % – до 975,8 млрд грн, а видатки зростають на 7 % – до 1266,4 млрд грн. Отже, дефіцит державного бюджету збільшиться утричі – до 298,4 млрд грн (рис. 2). Головною метою внесених змін до державного бюджету є формування Фонду боротьби з COVID-19 на період дії карантину та місяць після його завершення в розмірі 65 млрд грн [2].

Для протидії катастрофічним наслідкам кризи та забезпечення економічної стабільності потрібно сформувати заходи, які допоможуть швидко подолати кризові явища. Найвагоміше значення для виходу з кризи мають податкові важелі впливу, які за рахунок фіскальної трансмісії здійснюють стимулювальний вплив на соціально-економічний розвиток країни в короткостроковому періоді. Тому в сучасних умовах часто пропонується вживати заходи у вигляді різних податкових стимулів. Отже, найважливішим завданням на сьогодні є підтримання національної економіки після карантину за рахунок стимулювання розвитку бізнесу та збільшення нових робочих місць через зменшення податкового навантаження, а також створення умов для унеможливлення корупційних дій з ухилення від оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Новый «антикризисный» бюджет. *Экономическая правда*. 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2020/04/13/659280/>
2. Панченко Н. В. Бюджетно-податкова політика в умовах економічних перетворень. *Економічні науки*. 2020. Том 5. Випуск 1. С.102 – 106.